

วารสารศูนย์อนามัยที่ 7 ขอนแก่น
กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

**JOURNAL OF REGIONAL HEALTH PROMOTION
CENTRE 7 KHONKAEN**

ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 สิงหาคม 2562 - มกราคม 2563

Vol. 12 No. 1 August 2019 - January 2020

ISSN : 1906-6724

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ความรู้ และวิชาการด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม
2. เพื่อเผยแพร่ผลงานค้นคว้า และวิจัยของนักวิชาการด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม
3. เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนทัศนคติ ข้อคิดเห็น ข่าวสารและเป็นสื่อสัมพันธ์ในวงการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่เขตรับผิดชอบ

สารบัญ

วารสารศูนย์อนามัยที่ 7 ขอนแก่น

ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 สิงหาคม 2562 - มกราคม 2563

หน้า

บทวิพากษ์การ

1. การสำรวจพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของเด็กวัยเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย
พื้นที่รับผิดชอบศูนย์อนามัยที่ 7
1
 สุภาภรณ์ ศรีสุพรรณ
2. การสำรวจมาตรฐานสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพื้นที่รับผิดชอบศูนย์อนามัยที่ 7
10
 จรียา อินทร์ศรี
3. การศึกษาผลการดำเนินงานโครงการฝึกอบรมผู้ดูแลผู้สูงอายุ (CARE WORKER)
ในชุมชน ศูนย์อนามัยที่ 6 ปีงบประมาณ 2558
21
 นันทิราพร แถวไธสง
4. การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดตั้งและการบริหารจัดการธนาคารขยะรีไซเคิล
ในชุมชน ตำบลบ้านขาม อำเภอคำพ่อง จังหวัดขอนแก่น
35
 นิตยาภรณ์ ศรีชัย
5. สถานการณ์ความรอบรู้ด้านสุขภาพและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการผลกระทบ
ต่อสุขภาพจากการมีและใช้ส้วมและการจัดการสิ่งปฏิกูลในครัวเรือน ในพื้นที่รัศมี
1 กิโลเมตรรอบอ่างเก็บน้ำลำปาว ในพื้นที่โครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเก็บกักน้ำ
อ่างเก็บน้ำลำปาว จังหวัดกาฬสินธุ์
44
 วาทีนี จันทร์เจริญ
6. กระบวนการและผลการพัฒนาตำบลต้นแบบเพื่อจัดการระบบเฝ้าระวังและส่งเสริม
พัฒนาการเด็ก 0-5 ปี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน พื้นที่เขตสุขภาพที่ 7
ด้วยเทคนิคค่ากลาง
51
 ธิโสภิญ ทองไทย
7. คุณภาพชีวิตในมิติสุขภาพช่องปากและพฤติกรรมด้านทันตสุขภาพที่มีความสัมพันธ์
กับการสูญเสียฟันของผู้สูงอายุในเขตอำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์
77
 กาญจนนา หนูแก้ว

กระบวนการและผลการพัฒนาตำบลต้นแบบ
เพื่อจัดการระบบเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี
โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน
พื้นที่เขตสุขภาพที่ 7 ด้วยเทคนิคค่ากลาง

THE PROCESS AND OUTCOME OF THE SUB-DISTRICT MODEL
DEVELOPMENT FOR MANAGING SURVEILLANCE SYSTEMS AND
PROMOTING IN EARLY CHILDHOOD DEVELOPMENT THROUGH
COMMUNITY PARTICIPATION IN HEALTH AREA 7 WITH
THE NORM TECHNIQUE

จิโสภิญ ทองไทย

นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ

ทัศนีย์ รอดชมภู

นักวิชาการสาธารณสุขเชี่ยวชาญ (ด้านสาธารณสุข)

ธนิตรา นามบุญเรือง

พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ

ศูนย์อนามัยที่ 7 ขอนแก่น

บทคัดย่อ

การพัฒนาประชากรที่มีคุณภาพจำเป็นต้องได้รับการดูแลเฝ้าระวังและส่งเสริมให้มีพัฒนาการที่เหมาะสมเป็นไปตามวัยทั้งจากครอบครัวและชุมชนตั้งแต่ปฐมวัยการวิจัยเชิงพรรณนาแบบศึกษาย้อนหลังนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการและผลของการพัฒนาตำบลต้นแบบในการจัดการระบบเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้วยการจัดการค่ากลางกลุ่มตัวอย่างคือ พื้นที่ 77 ตำบลนำร่องใน 77 อำเภอ ของเขตสุขภาพที่ 7 คัดเลือกจากความสมัครใจ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบรายงานผลดำเนินงานโครงการและการสรุบบทเรียน ข้อมูลกระบวนการและสรุบบทเรียนการพัฒนา ฯ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ข้อมูลผลลัพธ์จากกระบวนการพัฒนา ฯ วิเคราะห์ด้วยค่าความถี่ และร้อยละ ผลการศึกษากระบวนการพัฒนา ฯ ประกอบด้วย 1) การจัดทำค่ากลางความสำเร็จในการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน 2) การพัฒนาศักยภาพแกนนำชุมชน ในการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้วย DSPM 3) การสร้างค่ากลางความคาดหวังในการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี ระดับจังหวัด 4) การจัดทำแผนปฏิบัติการชุมชนโดยแกนนำชุมชน 5) การสนับสนุนงบประมาณดำเนินงานจากศูนย์อนามัย และการระดมทรัพยากรในพื้นที่ 6) การติดตามเยี่ยมเสริมพลังและความก้าวหน้าการดำเนินงาน

ทุกเดือนทุกระดับ 7) การประเมินผลเพื่อสรุปทเรียนโครงการผลลัพธ์จากกระบวนการพัฒนา พบว่าทุกตำบลมีการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กและมีผลลัพธ์การดำเนินงานสูงกว่าเป้าหมาย โดย 1) เด็กอายุ 9, 18, 30, 42 เดือน ได้รับการคัดกรองพัฒนาการครอบคลุม ร้อยละ 99.6 2) เด็กอายุ 0-5 ปี มีพัฒนาการสมวัย ร้อยละ 94.4 3) เด็กอายุ 9, 18, 30, 42 เดือน ที่ได้รับการคัดกรองทุกคนพบพัฒนาการสงสัยล่าช้า ร้อยละ 27.4 4) เด็กที่พัฒนาการสงสัยล่าช้าได้รับการติดตามกระตุ้นพัฒนาการและประเมินซ้ำใน 30 วัน ร้อยละ 98.5 นอกจากนี้เกิดนวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์เพื่อใช้เฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กจากภูมิปัญญาและปราชญ์ท้องถิ่น กระบวนการพัฒนาดังแบบๆ นี้ถูกนำไปใช้ดำเนินโครงการส่งเสริมเด็กอายุ 0-5 ปี พื้นที่เขต 7 เพื่อพัฒนาการสมวัย สูงดีสมส่วน ฟันไม่ผุ (Smart Kids 4.0) ขยายครอบคลุมประชากรทั้งกลุ่มหญิงวัยเจริญพันธุ์ หญิงตั้งครรภ์ และเด็กอายุ 0-5 ปี เขตสุขภาพที่ 7 จึงควรรนำกระบวนการพัฒนานี้ไปใช้ส่งเสริมสุขภาพในกลุ่มวัยอื่นต่อไป

คำสำคัญ : กระบวนการพัฒนา, ระบบเฝ้าระวัง, พัฒนาการเด็ก, การมีส่วนร่วมของชุมชน, ค่ากลาง

Abstract

The development of a quality population needs to be monitored and promoted of child development from family and community since early childhood. The purpose of this retrospective descriptive research was to study the process and outcome of the sub-district model development for managing surveillance systems and promoting in early childhood development through community participation with the norm technique. The participants were 77 sub-districts in 77 districts located in the Health Area 7 chosen based on voluntariness. Data collection used project performance report and lesson summaries, and data analysis used content analysis, frequency and percentage. The results indicated that 7 strategies to model developments included: 1) summarize of the lesson success in surveillance and promoting to child development by the community participation with the norm technique.; 2) providing knowledge to surveillance and promoting child development education to community leaders by DSPM (Developmental Surveillance and Promotion Manual).; 3) establishing expectations norm for surveillance and promotion to child development in the provincial level.; 4) the formulation of community action plans by community leaders.; 5) budget support from the Health Promotion Centre 7 and resource mobilization in the area.; 6) monitoring and empowerment to the progress of key activities, and 7) evaluation

to summarize the project lesson. The results indicated that all sub-districts had screen children developmental. 99.6% had received to screen child development, 94.4% were normal child development in all aspects, 27.7% were suspect to delayed development, and 98.5% in suspect to delayed development group were following child development in 30 days. In addition, innovations and inventions that arise from this process by local wisdom are used to monitor and promote to child development. In this process development are used to promote to child development, optimal growth, and tooth decay project (Smart Kids 4.0). It covers the entire population of women of reproductive age, pregnant women, and children aged 0-5 years in the health area 7. Therefore, this development process should be used to health promotion in other age groups.

Key words: process development, surveillance system, child development, community participatory, norm

ความเป็นมาและความสำคัญ

ช่วงอายุของเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 5 ปี เป็นช่วงที่มีอัตราการการพัฒนาสูง เป็นโอกาสทองของการพัฒนา เป็นช่วงที่เด็กมีความพร้อมที่จะเรียนรู้และรับประสบการณ์ใหม่ เนื่องจากระบบประสาทและสมองกำลังเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วและกำลังสร้างใยประสาทเชื่อมประสานกันระหว่างเซลล์สมองทำให้เกิดการเรียนรู้และส่งผ่านข้อมูล ซึ่งการเจริญเติบโตทางกายภาพของสมองในลักษณะดังกล่าวจะเกิดขึ้นมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับการเลี้ยงดูที่มีคุณภาพ⁽¹⁾ เพราะเป็นช่วงที่สมองมีการพัฒนาถึงร้อยละ 80 จึงเป็นโอกาสสำคัญในการจัดการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการให้เหมาะสมตามวัย ถ้าเด็กได้รับการกระตุ้นและส่งเสริมพัฒนาการที่ถูกต้องและเหมาะสม เด็กจะพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ เต็มโตไปเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพต่อการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต

จากรายงานผลการสำรวจพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี เขตสุขภาพที่ 7 ในปี 2557 สมวัยเพียงร้อยละ 71.1⁽²⁾ แม้กรมอนามัยโดยศูนย์อนามัยที่ 7 และเครือข่ายวิชาการ ได้ดำเนินการพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่เพื่อให้สามารถคัดกรองพัฒนาการเด็กปฐมวัยได้อย่างถูกต้องและครอบคลุมทุกสถานบริการอย่างน้อย 1 คนต่อ 1 แห่ง ด้วยเครื่องมือ DSPM โดยผู้ผ่านการอบรมได้เพิ่มวันให้บริการคัดกรองพัฒนาการมากกว่า 1 วันต่อเดือน และเริ่มถ่ายทอดความรู้และทักษะไปยัง อสม. ในบางพื้นที่ แต่ช่วยยกระดับคุณภาพบริการได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น นอกจากนี้ยังได้จัดหาสนับสนุนคู่มือและอุปกรณ์การคัดกรองพัฒนาการให้ครอบคลุมทุกสถานบริการ อย่างไรก็ตามยังพบปัญหาสำคัญของการเฝ้าระวัง กระตุ้น และส่งเสริมพัฒนาการเด็ก โดยพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูหลักกว่ายังไม่สามารถปฏิบัติได้ทั้งในกลุ่มปกติ และสงสัยล่าช้า

ส่งผลให้เด็กขาดโอกาสในการพัฒนาตามแนวทางที่ถูกต้องและเหมาะสมเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว และให้เกิดความยั่งยืนของการดำเนินงานแผนระยะยาว และส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี จำเป็นจะต้องอาศัยชุมชนและผู้เกี่ยวข้องจากทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการวางระบบขับเคลื่อน และดำเนินงานดังกล่าว ซึ่งเครื่องมือที่นำมาใช้ในการดำเนินงานในบริบทชุมชนระดับภูมิภาคที่ง่าย ประหยัด และชุมชนสามารถมีส่วนร่วมในดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นและเหมาะสมกับบริบทของตนเองในปัจจุบันที่กรมอนามัยได้นำมาประยุกต์ใช้เพื่อแก้ไขปัญหาสุขภาพในชุมชน คือ “การจัดการค่ากลาง” ซึ่ง ดร.นพ.อมร นนทสุด อดีตปลัดกระทรวงสาธารณสุข ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการวางรากฐานงานต่างๆ ของระบบสาธารณสุขในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานสาธารณสุขมูลฐาน (Primary Healthcare) และสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน⁽³⁾ เป็นผู้ริเริ่มและนำมาใช้พัฒนางานส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมในชุมชนแล้วได้ผลดี เพราะเป็นเครื่องมือที่ง่ายในการนำไปใช้เพื่อแก้ไขปัญหาในระดับพื้นที่งานไม่ซ้ำซ้อน ชุมชนมีแนวทางในการทำงานจากพื้นที่ๆ สำเร็จมาแล้ว ใช้ประเมินศักยภาพพื้นที่เพื่อพัฒนาเป็นต้นแบบได้ นอกจากนี้หน่วยงานสนับสนุนยังสามารถวางแผนช่วยในการพัฒนา

งานอันจะเป็นพื้นฐานนำไปสู่การบริหารจัดการเพื่อบูรณาการทรัพยากรร่วมกันในพื้นที่ได้อีกด้วย⁽⁴⁾ ด้วยเหตุผลดังกล่าวคณะผู้จัดทำผลงานจึงนำมาใช้เป็นกระบวนการในการพัฒนาตำบลต้นแบบแผนระยะยาวและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน พื้นที่เขตสุขภาพที่ 7 โดยหวังผลเพื่อให้ชุมชนมีการส่งเสริมสุขภาพและพัฒนาการเด็กปฐมวัยอย่างยั่งยืน เด็กมีระดับสติปัญญาที่ดีเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานต่อไป

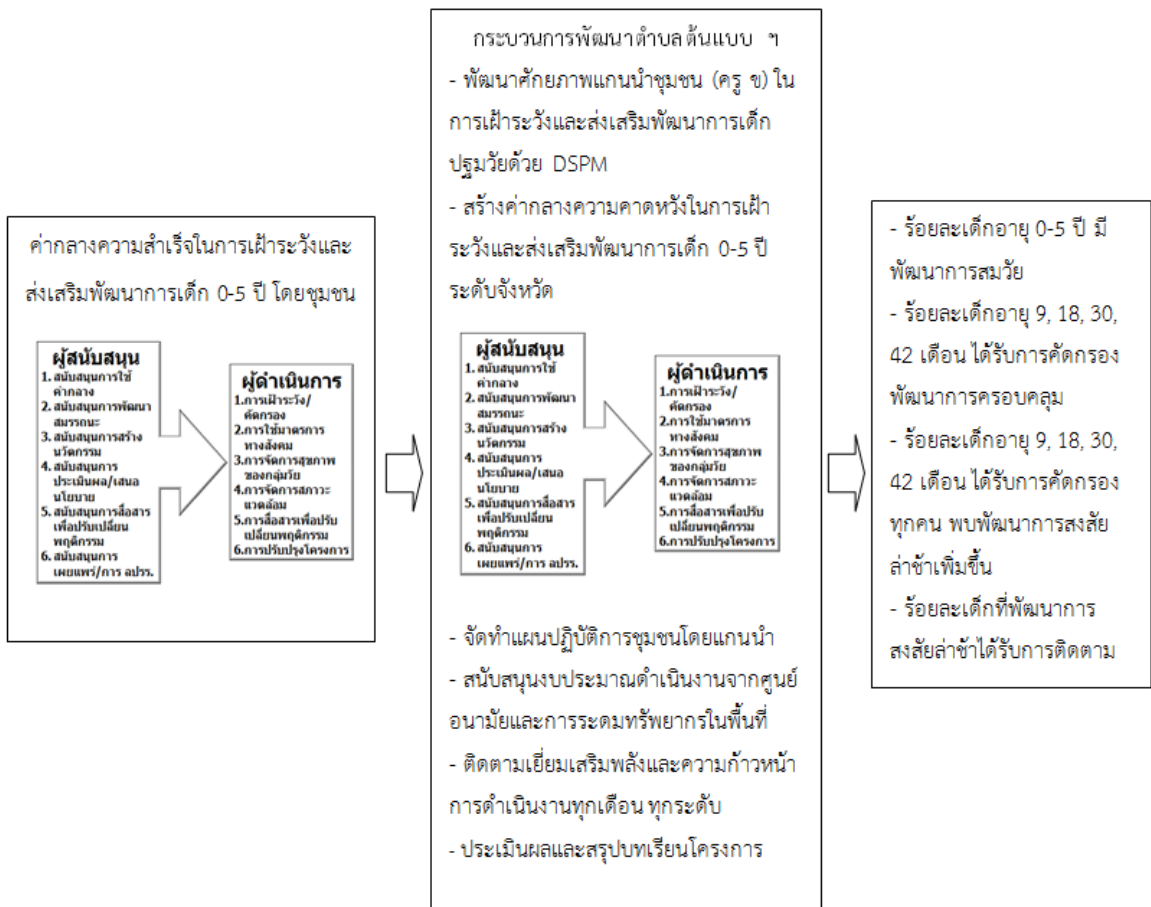
วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาตำบลต้นแบบที่มีการจัดการระบบแผนระยะยาวและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้วยการจัดการค่ากลาง
2. เพื่อศึกษาผลของกระบวนการพัฒนาตำบลต้นแบบที่มีการจัดการระบบแผนระยะยาวและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้วยการจัดการค่ากลาง

ขอบเขตการศึกษา

ศึกษากระบวนการและผลของกระบวนการพัฒนาตำบลต้นแบบ 77 ตำบล/อำเภอ ในเขตสุขภาพที่ 7ที่มีการจัดการระบบแผนระยะยาวและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้วยการจัดการค่ากลาง ช่วงสิงหาคม 2560 - กันยายน 2561

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบศึกษาย้อนหลัง (Retrospective Descriptive Research)

ประชากรที่ศึกษา คือ ตำบลในทุกอำเภอของเขตสุขภาพที่ 7 อำเภอละ 1 ตำบล ตามคุณสมบัติที่กำหนดคือ สมัครใจเข้าร่วมดำเนินการพัฒนาระบบเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้วยการจัดการค่ากลาง ช่วงเดือนธันวาคม 2560 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษารวมทั้งสิ้น 77 ตำบล/อำเภอ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบรายงานผลการดำเนินงาน ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากแบบรายงานผลการดำเนินโครงการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคที่เป็นปัญหาพื้นที่ระดับเขต(PPA) สำหรับผู้ได้รับงบประมาณแก้ไขปัญหาสุขภาพระดับพื้นที่ของสปสข.เขต 7 ขอนแก่น โดยผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญด้านสาธารณสุขและการพยาบาลเด็ก จำนวน 3 คน และนำไปทดสอบความรู้ความเข้าใจและทดลองใช้กับผู้รับผิดชอบรายงานผลการดำเนินโครงการระดับตำบล จำนวน 5 คน แบบรายงานเป็นแบบสอบถามชนิดมีโครงสร้าง

ชัดเจนโดยใช้คำถามเปิด ประกอบด้วยชื่อโครงการชื่อที่อยู่และสถานที่ติดต่อของผู้รายงานผลงาน หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ เป้าหมาย รูปแบบ/วิธีการดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน ตามผลผลิตที่เกิดขึ้นจากกิจกรรม และผลลัพธ์ตามตัวชี้วัดความสำเร็จโครงการนวัตกรรมหรือผลงานเด่นที่ภาคภูมิใจ ปัญหาอุปสรรคการดำเนินงาน ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาโยบาย และภาพกิจกรรม

ผลการศึกษา

กระบวนการพัฒนา ประกอบด้วย

1. การถอดบทเรียนค่ากลางความสำเร็จในการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี โดยชุมชน ระดับเขต (Taking to The Lesson summary to success through Norm Management) เพื่อนำมาเป็นตัวแบบในการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้กับพื้นที่เป้าหมาย โดยใช้กระบวนการจัดการค่ากลางในการถอดบทเรียนดำเนินงานในพื้นที่ ๆ ประสบผลสำเร็จในการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยชุมชนคือ พื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพบ้านโคกไร่ ตำบลหนองกุง อำเภอกมดำ จังหวัดมหาสารคามพร้อมทั้งจัดทำเป็นสื่อวีดิทัศน์⁽⁵⁾ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและแรงบันดาลใจต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี ให้กับกลุ่มเป้าหมายซึ่งจะเป็นแกนนำขับเคลื่อนการดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี ของชุมชนต่อไป (ในที่นี้ขอเรียกว่า ครู ข คัดเลือกจากผู้ที่มิบทบาทสำคัญในการสนับสนุนและดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กทั้งในระดับอำเภอและตำบล ประกอบด้วยผู้จัดการโครงการด้านเด็ก (Child Project Manager;

CPM) จากโรงพยาบาลชุมชนและสำนักงานสาธารณสุขอำเภอเป้าหมาย, ผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบล, นักวิชาการศึกษา สังกัดหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบล, ครูผู้ดูแลเด็กจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และอาสาสมัครสาธารณสุขชุมชน (อสม.) ในพื้นที่ตำบลเป้าหมายดำเนินงาน)

2. การพัฒนาศักยภาพแกนนำชุมชน (ครู ข) เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ เสริมสมรรถนะ และปรับทัศนคติให้แกนนำชุมชน (ครู ข) ตระหนักในความสำคัญมีความรู้ ทักษะ และสามารถเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี ได้อย่างถูกต้องและเป็นไปตามหลักการทางวิชาการ โดยจัดให้มีการสื่อสารด้วยสื่อวีดิทัศน์พื้นที่ ๆ ประสบผลสำเร็จในการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยชุมชน⁽⁵⁾ รวมทั้งถ่ายทอดความรู้ในประเด็นความสำคัญของการพัฒนาสมองของเด็กปฐมวัย การสาธิตและฝึกปฏิบัติในการเฝ้าระวังและกระตุ้นพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี ด้วยคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (Developmental Surveillance and Promotion Manual; DSPM)⁽⁶⁾

3. การสร้างค่ากลางความคาดหวังในการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี ระดับจังหวัด ตามพื้นที่เป้าหมายที่แกนนำชุมชน (ครู ข) สังกัด ได้แก่ จังหวัดร้อยเอ็ด ขอนแก่น มหาสารคาม และกาฬสินธุ์ ด้วยกระบวนการจัดการค่ากลาง โดยขั้นตอนประกอบด้วย

3.1 แบ่งกลุ่มย่อยตามบทบาทหน้าที่สำคัญในชุมชน โดยแบ่งแกนนำชุมชน (ครู ข) ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้สนับสนุน (มิบทบาทหน้าที่และการเชื่อมประสานในระดับ

อำเภอ) ประกอบด้วย CPM, นักวิชาการศึกษา และ กลุ่มที่ 2 กลุ่มชุมชน/ผู้ปฏิบัติ (มีบทบาทหน้าที่และการเชื่อมประสานในระดับตำบล) ประกอบด้วยพยาบาลหรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบล ครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านพื้นที่ตำบลเป้าหมาย

3.2 การจัดทำค่ากลางที่คาดหวัง โดยแต่ละกลุ่มจะได้รับแจกใบกิจกรรมเพื่อการดำเนินงานและสนับสนุนการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี ในชุมชน กลุ่มละ 1 ใบ โดยให้ทั้ง 2 กลุ่มระดมสมองแล้วเขียนงานที่ทำตามบทบาทของผู้สนับสนุนและชุมชนลงในใบกิจกรรมทั้ง 6 กิจกรรม ประกอบด้วย 1) การเฝ้าระวัง/ คัดกรองพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี 2) การใช้มาตรการทางสังคม 3) การจัดการสุขภาพกลุ่มวัย

4) การจัดการสภาวะแวดล้อม 5) การสื่อสารเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และ 6) การปรับปรุงแผนงาน/โครงการ

3.3 การสรุปมติค่ากลาง โดยรวมค่ากลางที่คาดหวังจากใบงานของทุกกลุ่มรายกิจกรรม เทียบค่ากลางที่คาดหวังกับค่ากลางความสำเร็จ (ได้จากกระบวนการที่ 1) และเพิ่มเติมงานลงในกิจกรรมที่ยังขาดและไม่สมบูรณ์ จากนั้นคัดเลือกกิจกรรมละ 5 งานที่สำคัญและกลุ่มเห็นพ้องกันมากที่สุด แล้วสรุปเป็นมติค่ากลางที่จะใช้ในการดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี ในชุมชนให้สมวัย และเลือกงานที่เป็นหัวใจสำคัญของแต่ละกิจกรรมเพื่อนำมาจัดทำแผนปฏิบัติการดำเนินงานต่อไป

4. การจัดทำแผนปฏิบัติการชุมชน โดยครู ข ทั้งกลุ่มชุมชนและกลุ่มผู้สนับสนุนร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติการดำเนินงานเพื่อรองรับงานค่ากลางที่เป็นหัวใจสำคัญของทั้ง 6 กิจกรรมดังนี้

ชุมชน/ผู้ปฏิบัติ	ผู้สนับสนุน
1) การเฝ้าระวัง/คัดกรอง	1) สนับสนุนการใช้ค่ากลาง
2) การใช้มาตรการทางสังคม	2) สนับสนุนการพัฒนาสมรรถนะ
3) การจัดการสุขภาพของกลุ่มวัย	3) สนับสนุนการสร้างนวัตกรรม
4) การจัดการสภาวะแวดล้อม	4) สนับสนุนการประเมินผล/เสนอนโยบาย
5) การสื่อสารเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม	5) สนับสนุนการสื่อสารเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม
6) การปรับปรุงโครงการ	6) สนับสนุนการเผยแพร่/การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

โดยกิจกรรมแบ่งตามบทบาทของแต่ละกลุ่มซึ่งกลุ่มคิดเห็นร่วมกันว่าเป็นกิจกรรมที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหามากที่สุดโดยระบุรายละเอียดให้ครบถ้วนทั้งวัตถุประสงค์ของแผนปฏิบัติการ กิจกรรม เนื้อหา และวิธีการดำเนินงาน กลุ่มเป้าหมาย ระยะเวลา ดำเนินงาน งบประมาณ ผู้รับผิดชอบดำเนินงาน วิธีประเมินผล

5. การสนับสนุนงบประมาณดำเนินงาน โดยครู ข จัดทำและนำเสนอแผนต่อศูนย์อนามัย เพื่อขออนุมัติงบประมาณ และระดมทรัพยากรเพิ่มเติมจากพื้นที่เพื่อใช้สนับสนุนการดำเนินงาน จากนั้นแกนนำชุมชน (ครู ข) ขับเคลื่อนกลไก และดำเนินกิจกรรมตามแผนฯ จัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชน ติดตามเสริมพลังการดำเนินงานในพื้นที่ และสรุปบทเรียนการดำเนินงาน

6. การติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานโดยศูนย์อนามัยจัดเวทีสัมมนาให้ตัวแทนแกนนำชุมชน (ครู ข) ผู้รับผิดชอบจัดทำแผนปฏิบัติการมานำเสนอผลการดำเนินงานในชุมชน โดยกรอบการนำเสนอ ประกอบด้วย ข้อมูลผลลัพธ์และกิจกรรมสำคัญตามค่ากลาง ได้แก่

- จำนวนหมู่บ้านที่เป็นพื้นที่เป้าหมายดำเนินงาน
- จำนวนเด็ก 0-5 ปี ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการ
- ผลการเฝ้าระวังและคัดกรองพัฒนาการเด็ก 4 ช่วงอายุ (9, 18, 30, 42 เดือน) โดยเจ้าหน้าที่
- ผลการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี โดยผู้ปกครอง ครูผู้ดูแลเด็ก และ อสม.
- มาตรการทางสังคมที่นำมาใช้
- การสื่อสารเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม
- การจัดการสิ่งแวดล้อม โดยครอบครัวและชุมชน
- การจัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชน
- การประเมินผลและสรุปบทเรียน

ผลของกระบวนการพัฒนา

1. ค่ากลางความสำเร็จในการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี โดยชุมชน (ระดับเขต) ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ดำเนินการในชุมชนอื่นได้ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่ากลางความสำเร็จของการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี โดยชุมชน (ระดับเขต)

ชุมชน (ผู้ปฏิบัติ)	เครือข่ายชุมชน (ผู้สนับสนุนระดับเขต)
<p>กิจกรรมที่.1.ระบบคัดกรอง/เฝ้าระวังระบบคัดกรองพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยเจ้าหน้าที่</p> <p>1. ตรวจสอบรายชื่อเด็กในโปรแกรม HDC Hos XP หรือ JHCisทุกเดือน ให้ตรงกับเด็กที่มีอยู่จริงในพื้นที่ เพื่อนัดเด็กตามช่วงเวลาที่ต้องรับการคัดกรอง</p>	<p>กิจกรรมที่.1 สนับสนุนการใช้ค่ากลาง</p> <p>1. จัดประชุมครูก.ให้จังหวัด</p>

ตารางที่ 1 ค่ากลางความสำเร็จของการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี โดยชุมชน (ระดับเขต)(ต่อ)

ชุมชน (ผู้ปฏิบัติ)	เครือข่ายชุมชน (ผู้สนับสนุนระดับเขต)
<ol style="list-style-type: none"> มอบหมายให้ อสม. ติดตามเด็กในพื้นที่มารับการคัดกรองอย่างครอบคลุม บริการคัดกรองพัฒนาการเด็กสัปดาห์ละครั้ง โดยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเลือกวันมารับบริการได้ บันทึกข้อมูลให้ตรงช่วงเวลาที่กำหนดให้ครบถ้วน และติดตามตรวจสอบความครบถ้วนของผลการบันทึกข้อมูลโปรแกรม HDC ติดตามเด็กพัฒนาการสงสัยล่าช้ามารับการประเมินซ้ำภายใน 30 วัน โดยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเลือกวันมารับบริการได้ และบันทึกข้อมูลให้ทันเวลา <p>ระบบเฝ้าระวังพัฒนาการเด็กโดยผู้ปกครอง/อสม.</p> <ol style="list-style-type: none"> ผู้ปกครองฝึก/กระตุ้นพัฒนาการเด็กตามคู่มือ DSPM จัดหา/จัดทำอุปกรณ์ของเล่นเพื่อกระตุ้นพัฒนาการเด็ก บันทึกผลการประเมินในสมุดคู่มือ DSPM อสม.ติดตามผลประเมินพัฒนาการเด็กโดยผู้ปกครอง และให้คำแนะนำผู้ปกครองที่ยังทำไม่ได้ นำเด็กไปรับการคัดกรองตามช่วงเวลานัด 	<ol style="list-style-type: none"> ประชุม/อบรมการสร้าง/ใช้/บูรณาการและสร้างความร่วมมือ บูรณาการค่ากลางระดับจังหวัด/เขต สนับสนุนวิทยากรในการนำค่ากลางสู่ผู้ปฏิบัติ จัดทำและสนับสนุนสื่อ คู่มือ เอกสาร ในการจัดทำค่ากลาง เยี่ยมติดตามแบบเสริมพลัง/เป็นที่ปรึกษา/เป็นที่เลี้ยงในการใช้ค่ากลาง จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้/ศึกษาดูงานการใช้ค่ากลาง ถอดบทเรียน/ประสบการณ์/ประโยชน์ที่ได้จากการทำงานในชุมชน/ Setting หาค่ากลางตำบลต้นแบบ ติดตามประเมินผลการนำค่ากลางไปใช้ในการดำเนินงาน ขับเคลื่อนผ่านเขตสุขภาพและสสจ.ในพื้นที่
<p>กิจกรรมที่ 2 การสื่อสารเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม</p> <ol style="list-style-type: none"> คืนข้อมูลสภาพปัญหาและผลกระทบต่อตัวเด็กด้านความสามารถ ทักษะและสติปัญญาให้อสม.แกนนำชุมชน ผู้ปกครองรับทราบ มีส่วนร่วมคิดวางแผนเพื่อช่วยเหลือเด็ก สร้างครู ข ที่จะใช้คู่มือ DSPM โดยสื่อสารองค์ความรู้และเสนอทางเลือก/คู่มือที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการแก่ อสม.และแกนนำชุมชนให้เข้าใจ ด้วยภาษาที่ง่าย อบรมผู้ปกครองเรื่องการประเมินและกระตุ้นพัฒนาการอย่างครอบคลุม โดยมี ครู ข เป็นพี่เลี้ยง รวมกลุ่มผู้ปกครองเพื่อฝึกประเมินและกระตุ้นพัฒนาการจากการปฏิบัติทุกเดือนโดยบูรณาการในวันซั้่งน้ำหนักวัดส่วนสูงเด็ก จัดเวทีเรียนรู้ในทีมเรียนรู้ (Learning team) มีทีมพี่เลี้ยงจาก รพ.มหาสารคาม (Preceptor) และสถาบันวิชาการจากวิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม(Academic institute) 	<p>กิจกรรมที่ 2 ประเมินผล/ คืนข้อมูล/ เสนอนโยบาย</p> <ol style="list-style-type: none"> ประเมินผลโครงการ/พัฒนาสื่อ โปรแกรม/สร้างคู่มือการดำเนินงานต่างๆ คืนข้อมูล สะท้อนปัญหา ข้อเสนอแนะแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกระดับ นิเทศ/ ติดตาม/ เยี่ยมเสริมพลัง/ประเมินผลร่วมกับภาคีเครือข่าย จัดทำฐานข้อมูล/รวบรวมวิเคราะห์ข้อมูล/สรุปผลการประเมิน กำหนดให้เป็นนโยบายของเขต/จังหวัด/ข้อบังคับของท้องถิ่น

ตารางที่ 1 ค่ากลางความสำเร็จของการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี โดยชุมชน (ระดับเขต)(ต่อ)

ชุมชน (ผู้ปฏิบัติ)	เครือข่ายชุมชน (ผู้สนับสนุนระดับเขต)
<p>กิจกรรมที่ 3 การใช้มาตรการทางสังคม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. แกนนำชุมชน อสม. ผู้ปกครองมีแผนร่วมกันในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 2. แกนนำชุมชน อสม. ผู้ปกครอง มีข้อตกลงร่วมกันในการเรียนรู้เรื่องการประเมินและกระตุ้นพัฒนาการ ในวันที่รวมกลุ่มซึ่งนำหนัก วัดส่วนสูง 3. ผู้ปกครองเด็กต้องพาเด็กมารับบริการตรวจคัดกรองและนำสมุด DSPP มาด้วยทุกครั้ง 4. ควบคุมกำกับ ติดตามให้เกิดมาตรการทางสังคม โดยภาคีเครือข่ายในชุมชน 	<p>กิจกรรมที่ 3 สนับสนุนการสื่อสารเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การจัดทำแผนพัฒนาสื่อ/จัดทำแผนการใช้สื่อ/ทดลองใช้สื่อ/ประเมินสื่อ (จัดทำคู่มือ/จัดทำInfo Graphic) 2. การจัดทำแผนพัฒนาสื่อ/จัดทำแผนการใช้สื่อ/ทดลองใช้สื่อ/ประเมินสื่อ (จัดทำคู่มือ/จัดทำInfo Graphic) 3. สนับสนุนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง 4. จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 5. สร้างบุคคลต้นแบบ ยกย่องเชิดชูเกียรติ 6. สร้างเครือข่ายประชาสัมพันธ์ 7. เยี่ยมเสริมพลัง เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เกิดความยั่งยืน 8. กำหนดเป็นนโยบายเขต/จังหวัด/ คະແນນ
<p>กิจกรรมที่ 4 การจัดการกลุ่มเป้าหมาย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. รพ.สต.สนับสนุนให้ผู้ปกครองจัดทำอุปกรณ์/ของเล่นตามภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อกระตุ้นพัฒนาการเด็ก 2. ผู้ปกครองจัดทำอุปกรณ์ ของเล่นกระตุ้นพัฒนาการเด็ก 3. ผู้ปกครองฝึกทักษะเด็ก กระตุ้นพัฒนาการตามคู่มือและบันทึก 4. จัดระบบบริการคลินิกเด็กดีคุณภาพ/ศูนย์เด็กเล็กคุณภาพ 5. อปท.มีส่วนร่วมและสนับสนุน มีงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงาน 	<p>กิจกรรมที่ 4 สนับสนุนการพัฒนาสมรรถนะ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สนับสนุนวิทยากร/เป็นที่ปรึกษา 2. อบรม/ประชุม/สัมมนา/แลกเปลี่ยนเรียนรู้ 3. ศึกษาดูงาน 4. สนับสนุนคู่มือ จัดทำคู่มือ 5. นิเทศ เยี่ยมเสริมพลัง กำกับติดตาม ประเมินผล 6. จัดทำฐานข้อมูล 7. ฝึกปฏิบัติในพื้นที่
<p>กิจกรรมที่ 5 การจัดการสิ่งแวดล้อม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. มีศูนย์กลาง/สถานที่นัดพบกันของผู้ปกครองและเด็กทุกเดือนได้แก่ ลานเล่น/ลานกิจกรรม 2. จัดกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติต่อเนื่องจนเกิดทักษะ เกิดความพึงพอใจ แนะนำผู้ปกครองคนอื่นๆ ได้ 	<p>กิจกรรมที่ 5 สนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 2. ถอดบทเรียนพื้นที่ต้นแบบ 3. เผยแพร่ผลงาน/ นวัตกรรม (Best Practice)(ประชุมวิชาการ/ เอกสารวิชาการ) ผลิตสื่อและเผยแพร่กระบวนการและนวัตกรรมทาง Social Media/ Info graphic/ วิดีทัศน์/ โปสเตอร์/ ไลน์/ แผ่นพับ/ หอกระจายข่าว

ตารางที่ 1 ค่ากลางความสำเร็จของการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี โดยชุมชน (ระดับเขต)(ต่อ)

ชุมชน (ผู้ปฏิบัติ)	เครือข่ายชุมชน (ผู้สนับสนุนระดับเขต)
3. เครือข่าย ครู ข (อสม.) ทำงานเข้มแข็งทุกหมู่บ้าน และพบกันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้สม่ำเสมอ	4. คัดเลือกผลงานดีเด่นเพื่อนำเสนอ
4. มีทีมเรียนรู้ (ประกอบด้วย รพ.สต. แพทย์ รพ.แกดำ พยาบาลเวชปฏิบัติ รพ.แกดำ สสอ. ผู้ช่วยสสอ. นวก.ที่รับผิดชอบ อสม.ผู้ใหญ่บ้าน ผู้แทนอบต.) และนำมาปรับปรุงการดำเนินงาน	5. ให้ข้อมูลแหล่งเผยแพร่ผลงาน
5. ชุมชน ศูนย์เด็กเล็กจัดกิจกรรม มีของเล่นและมุมส่งเสริมพัฒนาการเด็ก	6. ให้รางวัลเชิดชูเกียรติ
	7. มีคลังความรู้/ ข้อมูลที่เข้าถึงง่าย
	8. เป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำ
กิจกรรมที่ 6 การปรับปรุงโครงการ	กิจกรรมที่ 6 การสนับสนุนนวัตกรรม
1. สนับสนุนจัดทำแผนชุมชนและโครงการอย่างต่อเนื่อง	1. จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประกวด ถอดบทเรียน
2. วิเคราะห์ข้อมูลและคืนข้อมูลแก่พื้นที่ และปรับเปลี่ยนกิจกรรมให้สอดคล้องกับปัญหามากขึ้น	2. ทำสื่อเผยแพร่/ ศึกษาดูงาน
3. ติดตามประเมินรายตำบล ติดตามเพิ่มทักษะในการประเมินการคัดกรองในการใช้เครื่องมือ DSPM	3. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นที่และเสนอแนวคิด
	4. เยี่ยมเสริมพลัง ประเมินการนำไปใช้
	5. สนับสนุนโลโก้ เกียรติบัตร
	6. ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ศึกษาวิจัย
	7. ให้ความรู้เป็นที่ปรึกษาในการสร้างนวัตกรรม
	8. จัดทำ/ รวบรวมทำเนียบนวัตกรรมหรือ Best Practice ด้านการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม

2. ค่ากลางความคาดหวังของการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี โดยชุมชน (ระดับจังหวัด)ที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการดำเนินงาน

ในชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่แต่ละจังหวัด (กาฬสินธุ์ ขอนแก่น ร้อยเอ็ด มหาสารคาม) ดังแสดงใน ตารางที่ 2 และ 3

ตารางที่ 2 ค่ากลางความคาดหวังของการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี โดยชุมชน (ผู้ปฏิบัติ) ระดับจังหวัด

ระดับชุมชน (ผู้ปฏิบัติ)

จังหวัดกาฬสินธุ์	จังหวัดขอนแก่น	จังหวัดร้อยเอ็ด	จังหวัดมหาสารคาม
กิจกรรมที่ 1 การเฝ้าระวัง/ คัดกรอง			
1.รพ.สต.สำรวจรายชื่อเด็กที่มีอยู่เทียบกับโปรแกรม HDC และปรับข้อมูลให้ตรงตามความเป็นจริง	1.รพ.สต./ อสม. สำรวจและจัดทำทะเบียนรายชื่อเด็กกลุ่มเป้าหมายตามโปรแกรม HDC ให้ตรงกับเด็กที่มีอยู่จริง	1. เจ้าหน้าที่รพ.สต.ร่วมกับ อสม. ตรวจสอบรายชื่อเด็กใน HDC ทุกเดือนให้ตรงกับเด็กในพื้นที่เพื่อตรวจสอบตามช่วงอายุ	1. เจ้าหน้าที่รพ.สต.ร่วมกับ อสม. ตรวจสอบรายชื่อเด็กใน HDC ทุกเดือนให้ตรงกับเด็กในพื้นที่เพื่อตรวจสอบตามช่วงอายุ

ตารางที่ 2 ค่ากลางความคาดหวังของการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี โดยชุมชน (ผู้ปฏิบัติ) ระดับจังหวัด(ต่อ)

ระดับชุมชน (ผู้ปฏิบัติ)

จังหวัดกาฬสินธุ์	จังหวัดขอนแก่น	จังหวัดร้อยเอ็ด	จังหวัดมหาสารคาม
กิจกรรมที่ 1 การเฝ้าระวัง/ คัดกรอง			
<p>2.รพ. สด. ตรวจประเมินพัฒนาการเด็กตามช่วงวัยเมื่อมารับวัคซีนหากสงสัยล่าช้า นัดตรวจซ้ำภายใน 1 เดือน หากยังสงสัยล่าช้าให้ส่งต่อเพื่อคัดกรองพัฒนาการเด็กด้วย TIDA4I ที่รพ.ชุมชน</p> <p>3.รพ.สต.มอบหมาย อสม. และประสานครูผู้ดูแลเด็กติดตามผู้ปกครองให้นำเด็กให้มารับการตรวจประเมินพัฒนาการเด็กตามนัด</p> <p>4.ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการประเมินพัฒนาการและภาวะโภชนาการเด็กโดยการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง และแปลผลทั้ง 3 เกณฑ์ ทุก 3 เดือน กรณีสงสัยพัฒนาการล่าช้า ภาวะโภชนาการผิดปกติประเมินซ้ำทุกเดือน หากยังผิดปกติมีการส่งต่อไปยัง รพ.สต. เพื่อรับการช่วยเหลือ</p> <p>5.รพ.สต. บันทึกข้อมูลผลการประเมินพัฒนาการเด็กในโปรแกรมให้อยู่ในช่วงเวลา</p> <p>6.ผู้ปกครองสังเกต/ประเมินและกระตุ้นพัฒนาการเด็กทุกช่วงวัย</p> <p>7.รพ.สต.ร่วมกับ CPM คืบข้อมูลพัฒนาการเด็กให้กับ พขอ.,อปท. แกนนำชุมชน และผู้ปกครองรับทราบเพื่อให้ผู้ปกครองตระหนักในความสำคัญของการกระตุ้นและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก</p>	<p>2.รพ.สต./ PCU จัดให้มีบริการตรวจคัดกรองพัฒนาการเด็กเดือนละ 2 ครั้ง</p> <p>3.ศพต./อสม. ประเมินพัฒนาการเด็กตามคู่มือ DSPM จัดบันทึก และแจ้งผลกับผู้ปกครอง พร้อมทั้งส่งต่อข้อมูลแก่ รพ.สต. ทุกเดือน</p> <p>4.อสม. เยี่ยมบ้านเพื่อกระตุ้นให้ผู้ปกครองประเมินพัฒนาการเด็กตามคู่มือ DSPM และแนะนำผู้ปกครองให้นำเด็กไปรับการตรวจคัดกรองพัฒนาการตามช่วงเวลานัด</p> <p>5.ผู้ปกครองประเมิน และกระตุ้นพัฒนาการเด็กทุกช่วงวัย พร้อมทั้งจัดบันทึกผลการประเมินตามคู่มือ DSPM</p> <p>6.รพ.สต.ประสานให้ อสม./ ศพต. ติดตามเด็กกลุ่มเป้าหมายทุกราย เข้ารับการตรวจคัดกรองพัฒนาการกรณีที่มีพัฒนาการสงสัยล่าช้ามีการประเมินซ้ำภายใน 1 เดือน และหากยังสงสัยล่าช้ามีการส่งต่อไปยัง รพ.ชุมชน เพื่อคัดกรองต่อด้วย TIDA4I</p> <p>7.รพ.สต./ PCU บันทึกข้อมูลการตรวจพัฒนาการเด็กลงในโปรแกรม JHCIS ตามเวลาที่กำหนด เพื่อส่งขึ้นโปรแกรม HDC และคืนข้อมูลแก่ผู้ปกครองต่อไป</p> <p>8.รพ.สต./ ศพต./ อสม. และผู้ปกครองเฝ้าระวังการเจริญเติบโตและสุขภาพช่องปากของเด็กทุก 3 เดือน</p>	<p>2. อสม.ติดตามเด็กในพื้นที่เพื่อมาคัดกรองอย่างครอบคลุม/ คัดกรองเด็กเดือนละครั้ง</p> <p>3. ครู ศพต. ภายในตำบลมีการเฝ้าระวังและกระตุ้นพัฒนาการเด็กร่วมกับผู้ปกครอง</p> <p>4. ผู้ปกครองกระตุ้นพัฒนาการเด็กตามคู่มือเฝ้าระวัง DSPM โดยใช้ของตามบ้านและตามภูมิปัญญาท้องถิ่น</p> <p>5. บันทึกผลการตรวจในคู่มือ DSPM และให้อสม.ติดตามให้ผู้ปกครอง ประเมินพัฒนาการเด็ก</p> <p>6. ติดตามประเมินซ้ำในเด็กกลุ่มสงสัยพัฒนาการล่าช้าภายใน 30 วัน ถ้ายังพบล่าช้าให้ส่งต่อ WCC รพช.</p> <p>7. ลงบันทึกข้อมูลให้ตรงตามช่วงเวลาที่กำหนดและติดตามเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้ามาประเมินซ้ำภายใน 30 วัน</p>	<p>2. อสม.ติดตามเด็กในพื้นที่เพื่อมาคัดกรองอย่างครอบคลุม/ คัดกรองเด็กเดือนละครั้ง</p> <p>3. ครู ศพต. ภายในตำบลมีการเฝ้าระวังและกระตุ้นพัฒนาการเด็กร่วมกับผู้ปกครอง</p> <p>4. ผู้ปกครองกระตุ้นพัฒนาการเด็กตามคู่มือเฝ้าระวัง DSPM โดยใช้ของตามบ้านและตามภูมิปัญญาท้องถิ่น</p> <p>5. บันทึกผลการตรวจในคู่มือ DSPM และให้อสม.ติดตามให้ผู้ปกครอง ประเมินพัฒนาการเด็ก</p> <p>6. ติดตามประเมินซ้ำในเด็กกลุ่มสงสัยพัฒนาการล่าช้าภายใน 30 วัน ถ้ายังพบล่าช้าให้ส่งต่อ WCC รพช.</p> <p>7. ลงบันทึกข้อมูลให้ตรงตามช่วงเวลาที่กำหนดและติดตามเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้ามาประเมินซ้ำภายใน 30 วัน</p>

ตารางที่ 2 ค่ากลางความคาดหวังของการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี โดยชุมชน (ผู้ปฏิบัติ) ระดับจังหวัด(ต่อ)

จังหวัดกาฬสินธุ์	จังหวัดขอนแก่น	จังหวัดร้อยเอ็ด	จังหวัดมหาสารคาม
กิจกรรมที่ 2 การใช้มาตรการทางสังคม			
<p>1.CPM/รพ.สต./อปท./แกนนำชุมชน/อสม./ผู้ปกครอง ทำ MOU ระดับตำบลร่วมกันเพื่อกำหนดบทบาทหน้าที่ของทุกภาคส่วนในการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก</p> <p>2.กำหนดให้มีการเชิดชูเกียรติหรือมอบรางวัลแก่ลูกตัวอย่างหรือครอบครัวที่เลี้ยงดูลูกได้สุขภาพดีมีพัฒนาการสมวัย ในกิจกรรมการแข่งขันหรืองานประจำปี เช่น วันเด็กแห่งชาติ</p> <p>3. กำหนดให้ครูนำเด็กไปร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางพุทธศาสนาและงานประเพณีประจำท้องถิ่น</p> <p>4.กำหนดให้ทุกภาคส่วน (รพ.สต./ปราชญ์ชาวบ้าน/แกนนำชุมชน/ผู้ปกครอง) มีการสนับสนุนหรือจัดทำของเล่นและกิจกรรมการละเล่นเพื่อกระตุ้นและส่งเสริมพัฒนาการเด็กในชุมชนทุกสัปดาห์</p> <p>5.กำหนดให้ทุกภาคส่วนจัดเวทีสรุปทบทวนการดำเนินงานอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง</p>	<p>1.กำหนดให้ทุกภาคส่วนในชุมชน ได้แก่ รพ.สต. / อปท./ ผู้นำชุมชน/ แกนนำชุมชน/ อสม. และผู้ปกครอง ประชุมร่วมกันเพื่อรับรู้ปัญหาและกำหนดนโยบายและข้อตกลงร่วมกันในการสนับสนุนการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี โดยมีการประกาศข้อตกลงเป็นลายลักษณ์อักษรและประชาสัมพันธ์ให้ทุกคนในชุมชนทราบโดยทั่วกัน</p> <p>2.กำหนดให้ รพ.สต. ผดต. แกนนำชุมชน อสม. และผู้ปกครอง มีการพบปะกันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันทุกเดือน</p> <p>3.กำหนดให้มีจิตอาสาเล่นนิทาน หรือพาเล่นตามภูมิปัญญาท้องถิ่นในศูนย์เด็กเล็กสัปดาห์ละครั้ง</p> <p>4.กำหนดให้มีลานเล่นในชุมชนและกิจกรรมการละเล่นสัปดาห์ละครั้ง</p> <p>5.กำหนดให้โรงพยาบาลแม่ข่ายติดตามเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้าทุกราย</p>	<p>1. จัดทำแผนงาน/โครงการใช้งบกองทุนหลักประกันสุขภาพฯ</p> <p>2. แสดงความรักความอบรมให้แก่ลูกโดยใช้กิจกรรม กิน กอด เล่น เล่า</p> <p>3. ภาควิเคราะห์และผู้ปกครอง ร่วมกันรับรู้ปัญหาและวางแผนในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก</p> <p>4. อบรมให้ความรู้ในการใช้คู่มือ DSPM และทักษะการตรวจประเมินพัฒนาการเด็ก</p>	<p>1. แกนนำชุมชน อสม. ครู ผู้ปกครอง มีแผนร่วมกันในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก</p> <p>2. ทุกภาคส่วนในชุมชน อปท. ผู้นำ อสม. ผู้ปกครอง ร่วมกำหนดข้อตกลงร่วมกัน</p> <p>3.แกนนำชุมชน อสม. ผู้ปกครอง มีการรวมกลุ่มประเมินและกระตุ้นพัฒนาการเด็กทุกเดือน</p> <p>4. ฝึกทักษะการใช้คู่มือ DSPM และทักษะการตรวจประเมินพัฒนาการเด็กอย่างสม่ำเสมอ</p> <p>5. ร่วมแสดงความรักความอบอุ่นให้แก่ลูกหลานโดยใช้กิจกรรม กิน กอด เล่น เล่า</p>
กิจกรรมที่ 3 การจัดการสุขภาพกลุ่มวัย			
<p>1.ครู ข ร่วมกับผู้ปกครองฝึกทักษะการกระตุ้นพัฒนาการเด็กทุกสัปดาห์</p> <p>2.รพ.สต. สนับสนุนให้ผู้ปกครองจัดทำอุปกรณ์ของเล่นที่บ้านเพื่อกระตุ้นและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก</p>	<p>1.ผู้ปกครองประเมิน ฝึกทักษะกระตุ้นพัฒนาการเด็ก และบันทึกข้อมูลตามคู่มือ DSPM</p> <p>2.รพ.สต จัดอบรมการใช้เครื่องมือ DSPM แก่ ผดต./ อสม./ ผู้ปกครอง เพื่อสร้างครู/ อสม. เชี่ยวชาญด้านพัฒนาการเด็ก</p>	<p>1. จัดทำอุปกรณ์ส่งเสริมพัฒนาการเด็กตามภูมิปัญญาท้องถิ่น</p> <p>2. ฝึกทักษะการกระตุ้นพัฒนาการเด็กแก่ผดต.</p>	<p>1. จัดทำอุปกรณ์ส่งเสริมพัฒนาการเด็กตามภูมิปัญญาท้องถิ่น</p> <p>2.ฝึกทักษะการกระตุ้นพัฒนาการเด็กแก่ผู้ปกครอง</p>

ตารางที่ 2 ค่ากลางความคาดหวังของการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี โดยชุมชน (ผู้ปฏิบัติ) ระดับจังหวัด(ต่อ)

จังหวัดกาฬสินธุ์	จังหวัดขอนแก่น	จังหวัดร้อยเอ็ด	จังหวัดมหาสารคาม
<p>3. มีปราชญ์ชาวบ้านส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยใช้ของเล่นภูมิปัญญาชาวบ้าน/ เล่านิทานในศูนย์เด็กเล็กทุกสัปดาห์</p> <p>4. รพ.สต. จัดกระบวนการเรียนรู้เรื่องการส่งเสริมพัฒนาการเด็กและการใช้คู่มือ DSPM แก่ อสม./ ครูผู้ดูแลเด็ก</p> <p>5. รพ.สต. จัดให้มีระบบการส่งต่อ และจัดทำทะเบียนเพื่อติดตามเด็กกรณีสงสัยพัฒนาการล่าช้า</p> <p>6. ผู้ปกครองเล่านิทาน อ่านหนังสือ หรือมีกิจกรรมการเล่นกับลูกสัปดาห์ละครั้ง</p>	<p>3. อปท./รพ.สต สนับสนุนให้ผู้ปกครองจัดทำสื่ออุปกรณ์/ ของเล่นภูมิปัญญา</p> <p>4. ศพด. กำหนดตารางและมีกิจกรรมประจำวันเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กอย่างต่อเนื่อง</p> <p>5. จัดให้มีมุมสร้างประสบการณ์สื่อการเรียนรู้ และกิจกรรมการเล่นตามช่วงวัย ใน ศพด./ รพ.สต.</p> <p>6. ศพด. จัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กด้านสังคมและการช่วยเหลือตัวเอง เช่น พาเดินไปวัดในวันสำคัญทางศาสนา</p>	<p>3. จัดอบรมฝึกทักษะการใช้ อุปกรณ์แก่ศพด.ในศพด.</p> <p>4. จัดสื่อการเรียนการสอนตามช่วงอายุ</p> <p>5. ผปค. มีการส่งเสริมให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน เช่น ไปวัดในทางสำคัญทางศาสนา</p>	<p>3. จัดอบรมฝึกทักษะการใช้ อุปกรณ์แก่ผู้ปกครองในศพด.</p> <p>4. จัดสื่อการเรียนการสอนตามช่วงอายุ</p> <p>5. ผู้ปกครอง มีการส่งเสริมให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน เช่น ไปวัดในทางสำคัญทางศาสนา</p>
กิจกรรมที่ 4 การจัดการสภาวะแวดล้อม			
<p>1. ครูผู้ดูแลเด็ก/รพ.สต./อสม./ผู้ปกครอง รวมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้การเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นและการละเล่นพื้นบ้านทุก 2 สัปดาห์</p> <p>2. จัดให้สุขศาลา/รพ.สต./ศพด. เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้เรื่องการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการ โภชนาการ และทันตสุขภาพในเด็ก โดยจัดให้มีมุมสร้างเสริมการเรียนรู้ในการพัฒนาเด็กทุกด้านจนเกิดทักษะ ความเชี่ยวชาญ สามารถให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองคนอื่นได้ ทุก 2 สัปดาห์</p> <p>3. รพ.สต. จัดให้มีห้องที่เป็นสัดส่วนและอุปกรณ์เพียงพอเพื่อใช้ในการตรวจประเมินพัฒนาการเด็ก</p>	<p>1. รพ.สต.จัดเวลาให้บริการตรวจคัดกรองพัฒนาการเด็กให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองในชุมชน</p> <p>2. จัดมุมของเล่น มุมนิทาน และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กทั้ง 5 ด้านตามวัยประจำวัน ใน รพ.สต./ศพด.</p> <p>3. จัดลานเล่นในชุมชน/ ศพด. หรือศูนย์กลางการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กได้เล่นร่วมกัน และผู้ปกครองได้พบปะกันทุกสัปดาห์</p> <p>4. อปท. มีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาลานเล่น อุปกรณ์การเรียนการสอน และอุปกรณ์การเล่น</p> <p>5. เครือข่ายครู ข ร่วมกันขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผน และกำหนดให้มีการพบปะเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และติดตามความก้าวหน้าของการทำงานทุกเดือน</p> <p>6. อสม. และแกนนำชุมชนจัดให้มีกิจกรรมทำความสะอาดลานเล่นของชุมชนร่วมกันทุกเดือน</p>	<p>1. มีศูนย์ประเมินและพบปะ ผบ.ผค.เด็ก ปรึกษาพื้นที่ที่สีเขียวและมีมุมตรวจพัฒนาการเป็นสัดส่วน</p> <p>2. สนับสนุนงบประมาณด้านอุปกรณ์ตรวจพัฒนาการจากอปท.ชุมชนร่วมกันผลิตอุปกรณ์ตรวจพัฒนาการ</p> <p>3. จัดฝึกอบรมผู้ดูแลเด็ก จัดกระบวนการเรียนรู้และฝึกทักษะ</p> <p>4. มีการถ่ายทอดความรู้จากรุ่นสู่รุ่น ออกติดตามเยี่ยมกระตุ้นพัฒนาการ</p> <p>5. อสม. ผู้ปกครองมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้</p>	<p>1. มีศูนย์ประเมินและพบปะผู้ปกครองเด็ก ปรึกษาพื้นที่สีเขียวและมีมุมตรวจพัฒนาการเป็นสัดส่วน</p> <p>2. สนับสนุนงบประมาณด้านอุปกรณ์ตรวจพัฒนาการจากอปท.ชุมชนร่วมกันผลิตอุปกรณ์ตรวจพัฒนาการ</p> <p>3. จัดฝึกอบรมผู้ดูแลเด็ก จัดกระบวนการเรียนรู้และฝึกทักษะ</p> <p>4. มีการถ่ายทอดความรู้จากรุ่นสู่รุ่น ออกติดตามเยี่ยมกระตุ้นพัฒนาการ</p> <p>5. อสม. ผู้ปกครองมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้</p>

ตารางที่ 2 ค่ากลางความคาดหวังของการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี โดยชุมชน (ผู้ปฏิบัติ) ระดับจังหวัด(ต่อ)

จังหวัดกาฬสินธุ์	จังหวัดขอนแก่น	จังหวัดร้อยเอ็ด	จังหวัดมหาสารคาม
กิจกรรมที่ 5 การสื่อสารเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม			
<p>1.รพ.สต.จัดกระบวนการเรียนรู้ เรื่องการใช้คู่มือ DSPM ให้กับ ครูผู้ดูแลเด็ก อสม. และ ผู้ปกครอง โดยมีครู ข เป็นพี่เลี้ยง</p> <p>2.รพ.สต. คีนข้อมูลสภาพ ปัญหาที่มีผลกระทบต่อเด็กด้าน พัฒนาการให้กับภาคีเครือข่าย (แกนนำชุมชน/อปท./อสม./ครู ศพต./ผู้ปกครอง) เดือนละครั้ง</p> <p>3.สร้างกลุ่มไลน์ใช้เป็นช่องทาง ติดต่อสื่อสารและส่งข้อมูล ระหว่างภาคีเครือข่าย</p> <p>4.รพ.สต. และ อสม. มีการ ติดตามเยี่ยมบ้านที่มีเด็กอายุ 0-5 ปี ทุกสัปดาห์</p> <p>5.รพ.สต.เผยแพร่ข้อมูลและความรู้ทางวิชาการด้านการเฝ้า ระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ผ่านทางหอกระจายข่าวทุก สัปดาห์</p>	<p>1. CPM คีนข้อมูลสภาพปัญหา และผลกระทบต่อภาคี เครือข่าย พร้อมทั้งวางแผนการ แก้ไขปัญหา การดำเนินงาน และการประเมินผลร่วมกัน</p> <p>2. รพ.สต./PCU/ ศพต. คีน ข้อมูลผลการตรวจ และ ประเมินพัฒนาการเด็กให้ ผู้ปกครอง/ อสม.ทราบ และ ศพต.ส่งต่อข้อมูลให้กับ รพ.สต. ทุกเดือน</p> <p>3. รพ.สต./ PCU มีการ ติดต่อสื่อสารเครือข่ายระดับ ตำบล อำเภอ เพื่อส่งต่อข้อมูล พัฒนาการเด็กทุกเดือน</p> <p>4. มีช่องทางการติดต่อสื่อสาร เช่น Line กลุ่ม เพื่อการ ประสานงานและเข้าถึงข้อมูลได้ อย่างรวดเร็ว</p> <p>5. รพ.สต./ PCU ประชุม ร่วมกับ อสม./ผู้นำ และแกนนำ ชุมชน เพื่อกระจายข่าวสารด้าน การส่งเสริมและกระตุ้น พัฒนาการเด็กในชุมชน</p> <p>6. อสม. ออกเยี่ยมบ้าน เพื่อเฝ้า ระวัง ส่งเสริมพัฒนาการ โภชนาการ และการ เจริญเติบโตของเด็กทุกสัปดาห์</p> <p>7. ศพต. จัดนิทรรศการเพื่อการ เฝ้าระวัง กระตุ้นและส่งเสริม พัฒนาการเด็กเด็กปฐมวัยใน เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประจำปี ของตำบล</p>	<p>1. อบรม ผปค.เรื่อง การ กระตุ้นพัฒนาการโดยครู ข เป็นพี่เลี้ยง</p> <p>2. คีนข้อมูลให้ผปค. รับทราบ เกี่ยวกับปัญหาและผลกระทบต่อเด็ก</p> <p>3. สร้างกลุ่มเครือข่าย</p> <p>4. อสม. และผปค. เรียนรู้การ ประเมินและการกระตุ้น พัฒนาการ โดยการปฏิบัติจริง</p> <p>5. ประชาสัมพันธ์และจัด นิทรรศการการส่งเสริม พัฒนาการเด็กทางหอกระจาย ข่าวหมู่บ้านผ่านกิจกรรมกิน กอด เล่น เล่า ทุกเดือนๆ ละ ครั้ง</p>	<p>1.อบรม ผู้ปกครองเรื่อง การ กระตุ้นพัฒนาการโดยครู ข เป็น พี่เลี้ยง</p> <p>2.คีนข้อมูลให้ผู้ปกครอง รับทราบเกี่ยวกับปัญหาและ ผลกระทบต่อเด็ก</p> <p>3.สร้างกลุ่มเครือข่าย</p> <p>4.อสม. และผู้ปกครอง เรียนรู้ การประเมินและการกระตุ้น พัฒนาการ โดยการปฏิบัติจริง</p> <p>5.ประชาสัมพันธ์และจัด นิทรรศการการส่งเสริม พัฒนาการเด็กทางหอกระจาย ข่าวหมู่บ้านผ่านกิจกรรมกิน กอด เล่น เล่า ทุกเดือนๆ ละครั้ง</p>

ตารางที่ 2 ค่ากลางความคาดหวังของการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี โดยชุมชน (ผู้ปฏิบัติ) ระดับจังหวัด(ต่อ)

จังหวัดกาฬสินธุ์	จังหวัดขอนแก่น	จังหวัดร้อยเอ็ด	จังหวัดมหาสารคาม
กิจกรรมที่ 6 การปรับปรุงแผนงาน/โครงการ			
1.รพ.สต.ทบทวนปรับปรุงแผนงาน/โครงการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กต่อเนื่องทุก 3 เดือน 2.ติดตาม ประเมินผล แผนงานโครงการงานพัฒนาการเด็กทุก 3 เดือน (ตามบริบทพื้นที่) 3.รพ.สต.คืนข้อมูลพัฒนาการเด็กให้ พขอ./อปท./ชุมชนและผู้รับบริการในพื้นที่รับทราบทุก 3 เดือน 4.รพ.สต.จัดทำข้อเสนอเพื่อการพัฒนาการดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กต่อ พขอ./อปท. ปีละครั้ง	1.รพ.สต./อปท./ ศพด./ ผู้นำชุมชน/ แกนนำชุมชน/ อสม. และผู้ปกครอง ประชุมพบปะกันทุกเดือน เพื่อคืนข้อมูล แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลการดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กร่วมกัน 2.ประชาคมค้นหาปัญหา วิเคราะห์ปัญหา สรุป ประเมินผลการดำเนินงาน และวางแผนแก้ไขปัญหาร่วมกันทุก 6 เดือน 3.รพ.สต./อปท./ ศพด./ ผู้นำชุมชน/ แกนนำชุมชน/ อสม. และผู้ปกครอง จัดทำโครงการแก้ไขปัญหาพัฒนาการเด็ก ร่วมกัน โดยขอรับการสนับสนุนงบประมาณการแก้ไขปัญหากจากกองทุนสุขภาพตำบล	1. กิจกรรมอบรมผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการแต่ละช่วงวัย 2. อบรมฟื้นฟูอสม. เชี่ยวชาญพัฒนาการเด็ก 3. จัดอบรมผู้แลพัฒนาการเด็ก 4. อปท. สนับสนุนเครื่องมือชุดตรวจพัฒนาการให้เพียงพอบูรณหมู่บ้าน 5. สรุปแผนการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเป็นรายบุคคล/รายเดือน	1.รวบรวมข้อมูลปัญหาอุปสรรค 2.ประชุมระดมสมองหาแนวทางแก้ไขทุก 1-2 เดือน 3.พิจารณาปรับแผนอย่างต่อเนื่อง 4.สรุปแผนการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเป็นรายบุคคล/รายเดือน

ตารางที่ 3 ค่ากลางความคาดหวังของการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี โดยเครือข่ายชุมชน (ผู้สนับสนุน) ระดับจังหวัด

ระดับเครือข่ายชุมชน (ผู้สนับสนุน)

จังหวัดกาฬสินธุ์	จังหวัดขอนแก่น	จังหวัดร้อยเอ็ด	จังหวัดมหาสารคาม
กิจกรรมที่ 1 สนับสนุนการใช้ค่ากลาง/การวางแผน			
1. CPM/ อปท. และชุมชน ร่วมกันจัดทำ MOU เพื่อกำหนดบทบาทและกิจกรรมการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน 2. รพ.สต.จัดเวลาการให้บริการคัดกรองพัฒนาการแยกกับการรับวัคซีนเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองในชุมชน	1.CPM แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อจัดทำ MOU และประกาศใช้ขับเคลื่อนงานเฝ้าระวัง และส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยระดับอำเภอ 2.CPM/ อปท. ร่วมกันจัดทำโครงการ/ แผนปฏิบัติการเพื่อสนับสนุนการใช้ค่ากลางในการขับเคลื่อนงานเฝ้าระวัง และส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยร่วมกับเครือข่าย โดยสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน	1. จัดทำแผนงานสนับสนุนค่ากลาง โครงการส่งเสริมสุขภาพและพัฒนาการเด็กปฐมวัยร่วมกับภาคีเครือข่าย 2.สนับสนุนงบประมาณในการจัดทำแผนการโครงการระดับตำบล และจัดทำคู่มือพัฒนาการเด็กให้เพียงพอแต่งตั้งคณะทำงานจังหวัด/อำเภอ/ตำบล	1. จัดทำแผนงานสนับสนุนค่ากลาง โครงการส่งเสริมสุขภาพและพัฒนาการเด็กปฐมวัยร่วมกับภาคีเครือข่าย 2. สนับสนุนงบประมาณในการจัดทำแผนการโครงการระดับตำบล และจัดทำคู่มือพัฒนาการเด็กให้เพียงพอ

ตารางที่ 3 ค่ากลางความคาดหวังของการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี โดยเครือข่ายชุมชน (ผู้สนับสนุน) ระดับจังหวัด(ต่อ)

จังหวัดกาฬสินธุ์	จังหวัดขอนแก่น	จังหวัดร้อยเอ็ด	จังหวัดมหาสารคาม
<p>3. ประชุมชี้แจง พขอ. เพื่อให้รับทราบและสนับสนุนการดำเนินงาน</p> <p>4. อปท.บริหารแผนงาน/งบประมาณให้ครอบคลุมหน่วยบริการ</p> <p>5. สสอ.มีการตรวจสอบข้อมูลเด็กที่อยู่จริงเพื่อประสานงานกับหน่วยบริการและ อปท.</p> <p>6. วิเคราะห์ข้อมูลพัฒนาการเด็ก</p> <p>7. พขอ. มอบรางวัลแม่/ลูกพัฒนาการดีเด่นในชุมชน</p>	<p>3.อปท. สนับสนุนงบประมาณในการจัดทำโครงการ/แผนปฏิบัติการระดับตำบล</p>	<p>3. จัดระบบบริการตรวจประเมินพัฒนาการให้มีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับความต้องการของผปค.</p> <p>4. จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อประชาสัมพันธ์ในชุมชน</p> <p>นิเทศติดตามประเมินผลและเสริมพลัง</p>	<p>3. แต่งตั้งคณะทำงานจังหวัด/อำเภอ/ตำบล</p> <p>4. จัดระบบบริการตรวจประเมินพัฒนาการให้มีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับความต้องการของผปค.</p> <p>5. นิเทศติดตามประเมินผลและเสริมพลัง</p>
<h4>กิจกรรมที่ 2สนับสนุนการประเมินผล/เสนอนโยบาย</h4>			
<p>1. วิเคราะห์สภาพปัญหาในพื้นที่และค้นหาความต้องการของชุมชน</p> <p>2. ทบทวนผลการดำเนินงานและคืนข้อมูลแก่ พขอ.</p> <p>3. พัฒนาระบบรายงานและการบันทึกข้อมูลให้ครอบคลุมถูกต้องและมีการประเมินผลการดำเนินงานเป็นรายไตรมาส</p> <p>4. มีการติดตามประเมินค่าผลการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี เป็นรายไตรมาส</p> <p>5. จังหวัดนิเทศติดตามและเสริมพลังระดับชุมชน ตำบล อำเภอ ปีละ 1 ครั้ง</p> <p>6. กำหนดให้เรื่องการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี เป็นวาระตำบล</p>	<p>1.CPM ประสานเครือข่ายเพื่อร่วมวิเคราะห์สภาพปัญหาแต่ละพื้นที่ พร้อมทั้งคืนข้อมูลแก่ผู้เกี่ยวข้องเพื่อรับทราบร่วมกันในเวทีประชาคมหมู่บ้าน ในการประชุม อสม. และการประชุมประจำเดือนสภาท้องถิ่น</p> <p>2.CPM จัดทำแผนระดับ CUP พร้อมกำหนดนโยบายนำเสนอโครงการ/ แผนปฏิบัติการต่อ CUP/ สสจ. โดยมีนายอำเภอเป็นประธานและมีการติดตามผลการดำเนินงานทุกเดือน</p> <p>3.CPM ตรวจสอบการรายงานข้อมูลใน HDC ให้ถูกต้องครอบคลุม ชัดเจน ทันสมัยและเข้าใจง่าย ก่อนคืนข้อมูลแก่ รพ.สต.</p> <p>4.CPM ประเมินผลการดำเนินงานผ่านระบบรายงานข้อมูลใน HDC อย่างต่อเนื่องทุกไตรมาส</p>	<p>1. รวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาและอุปสรรคอย่างสม่ำเสมอ</p> <p>2. คืนข้อมูลให้พื้นที่และผู้บริหารอย่างสม่ำเสมอ</p> <p>3. ตรวจสอบระบบรายงานให้ถูกต้องครบถ้วนประเมินผลและปรับปรุงข้อมูลอย่างต่อเนื่อง</p> <p>4. จัดทำแผน CUP เสนอแผนงานโครงการต่อ CUP/ สสจ.</p> <p>5. นิเทศติดตามเยี่ยมเสริมพลังและประเมินผล</p> <p>6. ประสานภาคีเครือข่ายในการดำเนินงาน</p> <p>7. สรุปผลการดำเนินงานโครงการ</p>	<p>1. รวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาและอุปสรรคอย่างสม่ำเสมอ</p> <p>2. คืนข้อมูลให้พื้นที่และผู้บริหารอย่างสม่ำเสมอ</p> <p>3. ตรวจสอบระบบรายงานให้ถูกต้องครบถ้วนประเมินผลและปรับปรุงข้อมูลอย่างต่อเนื่อง</p> <p>4. จัดทำแผน CUP เสนอแผนงานโครงการต่อ CUP/ สสจ.</p> <p>5. นิเทศติดตามเยี่ยมเสริมพลังและประเมินผล</p> <p>6. ประสานภาคีเครือข่ายในการดำเนินงาน</p> <p>7. สรุปผลการดำเนินงานโครงการ</p>

ตารางที่ 3 ค่ากลางความคาดหวังของการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี โดยเครือข่ายชุมชน (ผู้สนับสนุน) ระดับจังหวัด(ต่อ)

จังหวัดกาฬสินธุ์	จังหวัดขอนแก่น	จังหวัดร้อยเอ็ด	จังหวัดมหาสารคาม
	5.CPM/ อปท. ร่วมเยี่ยมติดตาม เสริมพลัง และประเมินผลการดำเนินงานในพื้นที่		
	6.CPM จัดประชุมเพื่อติดตาม การดำเนินงาน และสรุปผลการ ดำเนินโครงการ		
กิจกรรมที่ 3สนับสนุนการพัฒนาสมรรถนะ			
1. จัดตั้งโรงเรียนพ่อแม่ในชุมชนเพื่อพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กและผู้ปกครองในการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก	1. CUP/ CPM ระดับอำเภอ จัดอบรมการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กด้วย DSPM แก่ผู้ปกครอง/ ผดต./อสม.	1. อบรมเชิงปฏิบัติการเฝ้าระวังพัฒนาการแก่ผู้ปกครอง ในตำบลเป้าหมายและอสม. สร้างระบบพี่เลี้ยงในชุมชน	1.อบรมเชิงปฏิบัติการเฝ้าระวังพัฒนาการแก่ ผปค. ในตำบลเป้าหมายและอสม.สร้างระบบพี่เลี้ยงในชุมชน
2. พัฒนาศักยภาพการประเมินพัฒนาการเด็กด้วย DSPM แก่เจ้าหน้าที่ในสถานพยาบาลให้ครอบคลุมทุกแห่งทุกคน	2. สร้างระบบพี่เลี้ยงในแต่ละหมู่บ้าน	2. สำรวจค้นหาความต้องการด้านการส่งเสริมพัฒนาการของกลุ่มเป้าหมาย	2.สำรวจค้นหาความต้องการด้านการส่งเสริมพัฒนาการของกลุ่มเป้าหมาย
3. สร้าง อสม.เชี่ยวชาญด้านการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี	3. CUP/ CPM จัดประชุม จนท./อสม. ผู้รับผิดชอบงานทุก 3 เดือน	3. ประชุมเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานจากรพ.สต./ครู ข อย่างสม่ำเสมอ	3.ประชุมเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานจากรพ.สต./ครู ข อย่างสม่ำเสมอ
4. เครือข่ายครู ข สร้างระบบพี่เลี้ยงในชุมชน	4. จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทุก 3 เดือน	4. ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อกระตุ้นพัฒนาการเด็ก	4.ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อกระตุ้นพัฒนาการเด็ก
5. ค้นหาความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะของกลุ่มเป้าหมาย	5. CUP/ CPM/ อปท. สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการอบรม		5.จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อประชาสัมพันธ์ในชุมชน
	กิจกรรมที่ 4สนับสนุนการสื่อสารเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม		
1. ครู ข ช่วยเหลือ สนับสนุนเป็นที่ปรึกษา ชุมชนผู้ปกครองในการดำเนินกิจกรรมเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก	1. CUP/ CPM มีการสื่อสารโครงการ/ แผนปฏิบัติการผ่านเวที พขอ.	1. ศึกษาข้อมูล สถานการณ์ร่วมกับชุมชนเพื่อหาแนวทางแก้ไข เฝ้าระวังและกระตุ้นพัฒนาการ	1.ศึกษาข้อมูล สถานการณ์ร่วมกับชุมชนเพื่อหาแนวทางแก้ไข เฝ้าระวังและกระตุ้นพัฒนาการ
2. ครู ข ศึกษาข้อมูลวิเคราะห์ สังเคราะห์ และกำหนดแนวทางการแก้ปัญหาพัฒนาการเด็กในชุมชน	2. CUP/ CPM ค้นข้อมูล สภาพปัญหาให้พื้นที่ ให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้ปกครองได้รับทราบ	2. ประชาสัมพันธ์โดยจัดทำสื่อป้าย เสียงตามสาย วารสาร	2.ประชาสัมพันธ์โดยจัดทำสื่อป้าย เสียงตามสาย วารสาร

ตารางที่ 3 ค่ากลางความคาดหวังของการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี โดยเครือข่ายชุมชน (ผู้สนับสนุน) ระดับจังหวัด(ต่อ)

จังหวัดกาฬสินธุ์	จังหวัดขอนแก่น	จังหวัดร้อยเอ็ด	จังหวัดมหาสารคาม
กิจกรรมที่ 4 สนับสนุนการสื่อสารเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม			
<p>3. สนับสนุนการรณรงค์/สร้างกระแสให้ชุมชน และผู้ประกอบการเห็นความสำคัญการส่งเสริมพัฒนาการเด็กผ่านทางหอกระจายข่าว/ ป้าย ประชาสัมพันธ์/ แผ่นพับ/ อสม.</p> <p>4. ประชุมเครือข่ายครู ข เพื่อติดตามการดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กเป็นรายไตรมาส</p> <p>5. จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้การส่งเสริมและการกระตุ้นพัฒนาการเด็กปีละครั้ง</p>	<p>3. ผู้นำชุมชน/ อสม. ประชาสัมพันธ์โครงการ/ กิจกรรมผ่านเสียงตามสายในชุมชนให้ผู้ปกครองรับทราบ</p> <p>4. CUP/ CPM ศึกษาข้อมูลสถานการณ์ วิเคราะห์ข้อมูลและสื่อสารกระตุ้นให้ชุมชนเข้ารวมแก้ไขปัญหา</p> <p>5. รพ.สต. จัดทำสื่อและคู่มือการประเมินพัฒนาการแก่ อสม./ ผดต. โดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย</p> <p>6. ส่งเสริมฟื้นฟู การละเล่นพื้นบ้าน มาประยุกต์ใช้ในการกระตุ้นพัฒนาการ</p>	<p>3. เป็นพี่เลี้ยงให้คำปรึกษาเรื่อง DSPM และมีช่องทางพิเศษในการปรึกษา</p> <p>4. ได้รับการสนับสนุนชุด DSPM และคู่มือ</p> <p>5. จัดทำมุมพัฒนาการเด็กใน รพ.สต. และศพด. รวมทั้งจัดงานรณรงค์พัฒนาการเด็ก</p>	<p>3. เป็นพี่เลี้ยงให้คำปรึกษาเรื่อง DSPM และมีช่องทางพิเศษในการปรึกษา</p> <p>4. ชี้แจงการใช้คู่มือ DSPM</p> <p>5. จัดทำมุมพัฒนาการเด็กใน รพ.สต. และศพด. รวมทั้งจัดงานรณรงค์พัฒนาการเด็ก</p>
กิจกรรมที่ 5 สนับสนุนการสร้างนวัตกรรม			
<p>1. สร้างศูนย์การเรียนรู้เพื่อการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี ประจำตำบล</p> <p>2. อปท. จัดโครงการค้นหา/รวบรวม/ผลิตของเล่นจากภูมิปัญญาท้องถิ่น และนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อขยายผลให้ผู้ปกครองและชุมชนนำไปใช้เพื่อเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก</p> <p>3. อปท. สนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมให้ครูผู้สอนผลิตสื่อ การสอนโดยการใช้วัสดุท้องถิ่นเพื่อเฝ้าระวังและกระตุ้นพัฒนาการเด็ก</p> <p>4. ครู ข ประสานโรงเรียนผู้สูงอายุให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กในศูนย์เด็กเล็กหรือศูนย์การเรียนรู้ เช่น การเล่นนิทาน</p>	<p>1. อปท. สนับสนุนงบประมาณในการจัดทำสื่อสร้างประสบการณ์/ อุปกรณ์เครื่องเล่นภูมิปัญญาท้องถิ่น และสื่อ นวัตกรรม</p> <p>2. CPM/ CUP/ รพ.สต. สร้างทีม อสม. เชี่ยวชาญด้านพัฒนาการเด็กประจำหมู่บ้าน</p> <p>3. CPM/ CUP/ อปท. จัดประกวดและมอบรางวัลแต่ผู้มีผลงาน/ ผลิตของเล่นภูมิปัญญาในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กดีเด่น/ ครอบครัวยุติแบบส่งเสริมพัฒนาการเด็กดีเด่น และเผยแพร่ให้ผู้ปกครองและชุมชนนำนวัตกรรมมาใช้เพื่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็กในเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับตำบล</p>	<p>1. จัดประกวดผลงาน เช่น ของเล่นส่งเสริมพัฒนาการ, การเล่นนิทาน, อาหารตามวัย</p> <p>2. ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก เช่น การเล่นนิทานจากปราชญ์ชาวบ้าน การเล่นพื้นบ้าน</p> <p>3. มีตำบลต้นแบบด้านพัฒนาการในเด็กปฐมวัย</p> <p>4. จัดนวัตกรรมนิทานทำมือให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม</p> <p>5. จัดให้มีผู้เชี่ยวชาญพัฒนาการเด็กประจำหมู่บ้าน</p>	<p>1. จัดประกวดผลงาน เช่น ของเล่นส่งเสริมพัฒนาการ, การเล่นนิทาน, อาหารตามวัย</p> <p>2. ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก เช่น การเล่นนิทานจากปราชญ์ชาวบ้าน การเล่นพื้นบ้าน</p> <p>3. มีตำบลต้นแบบด้านพัฒนาการในเด็กปฐมวัย</p> <p>4. จัดนวัตกรรมนิทานทำมือให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม</p> <p>5. จัดให้มีผู้เชี่ยวชาญพัฒนาการเด็กประจำหมู่บ้าน</p>

ตารางที่ 3 ค่ากลางความคาดหวังของการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี โดยเครือข่ายชุมชน (ผู้สนับสนุน) ระดับจังหวัด(ต่อ)

จังหวัดกาฬสินธุ์	จังหวัดขอนแก่น	จังหวัดร้อยเอ็ด	จังหวัดมหาสารคาม
กิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน การประดิษฐ์ของเล่นพื้นบ้าน เป็นต้น	กิจกรรมที่ 6 สนับสนุนการเผยแพร่/การแลกเปลี่ยนเรียนรู้		
1. มีการจัดประชุมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่ายในการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปีละ 2 ครั้ง	1. จังหวัด อ่างทอง ลงติดตามเยี่ยมเสริมพลังในพื้นที่เพื่อค้นหาปัญหา วิเคราะห์ข้อมูลและค้นหานวัตกรรมทุก 6 เดือน	1. จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถอดบทเรียน Best Practice	1. จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถอดบทเรียน Best Practice
2. มีการจัดประกวดนวัตกรรมหรือชุมชนต้นแบบในการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก	2. CPM จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และถอดบทเรียนพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานสำหรับ ครู ข และผู้นำชุมชนทุก 6 เดือน	2. CUP ออกเยี่ยมเสริมพลังการทำงานด้านพัฒนาการเด็ก	2. CUP ออกเยี่ยมเสริมพลังการทำงานด้านพัฒนาการเด็ก
	3. พัฒนาระบบสนับสนุนการเผยแพร่/การแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (อุปกรณ์, คู่มือ และสื่อ)	3. จัดอบรมให้ความรู้ด้านพัฒนาการเด็กแก่ ผ.บค. ครู และอสม. ในแต่ละหมู่บ้าน	3. จัดอบรมให้ความรู้ด้านพัฒนาการเด็กแก่ผู้ปกครอง ครู และอสม. แต่ละหมู่บ้าน
	4. จัดประชุม MCH Broad และมี Case conference ในรายที่มีพัฒนาการล่าช้าที่ยู่ยากและซับซ้อน	4. จัดประชุม MCH Board และมี case conference ในรายยุ่งยากซับซ้อน	4. จัดประชุม MCH Board และมี case conference ในรายยุ่งยากซับซ้อน
		5. จัดทำคู่มือเอกสารแผ่นพับเพื่อเผยแพร่ความรู้	5. จัดทำคู่มือเอกสารแผ่นพับเพื่อเผยแพร่ความรู้

3. ทรัพยากรบุคคล (ครู ข) จำนวน 560 คน ผู้มีความรู้ความเข้าใจ และทักษะที่ถูกต้องในการประเมิน คัดกรอง และกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้วยคู่มือเฝ้าระวังและ

ส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย(DSPM)⁽⁶⁾ ซึ่งผลจากการประเมินค่าคะแนนทดสอบความรู้หลังการอบรม พบว่า ผ่านเกณฑ์ทุกคน (100%)

4. แผนปฏิบัติการและการดำเนินงานของตำบลต้นแบบ ทั้ง 77 แห่ง ภายใต้ 6 กิจกรรมสำคัญตามการจัดการค่ากลาง ประกอบด้วย

4.1 การประชุมชี้แจง/จัดทำพันธะสัญญาร่วมกัน (MOU) กับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในชุมชน ซึ่งเป็นกิจกรรมในส่วนของมาตรการทางสังคมที่นำมาใช้ในการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของชุมชน

4.2 การจัดกระบวนการเรียนรู้เรื่องการประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กด้วยคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM)⁽⁶⁾ แก่พ่อแม่ผู้ปกครอง ครูผู้ดูแลเด็ก ครูอนุบาล และอสม. ซึ่งเป็นกิจกรรมในส่วนของการสื่อสารเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการเฝ้าระวัง กระตุ้น และส่งเสริมพัฒนาการเด็กของผู้ปกครองและชุมชน

4.3 การสร้างกลุ่มไลน์ เพื่อใช้เป็นช่องทางในการสื่อสาร รายงานผลการทำงาน และกำกับติดตามข้อมูล

4.4 การสร้างลานเล่น และการรวมกลุ่มผู้ปกครอง และกลุ่มเด็กมาร่วมกันเล่นของเล่นและการละเล่นตามภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการเด็กของครอบครัวและชุมชน ซึ่งเป็นกิจกรรมในส่วนของการจัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชน

4.5 การสรุปบทเรียนดำเนินกิจกรรมเป็นส่วนของการปรับปรุงกิจกรรมและการดำเนินงาน

5. ผลลัพธ์การดำเนินงานตามตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ พบว่า ทุกตำบลมีการเฝ้าระวังพัฒนาการเด็กในพื้นที่ และมีผลลัพธ์

การดำเนินงานสูงกว่าเป้าหมาย โดย 1) เด็กอายุ 0-5 ปี มีพัฒนาการสมวัย ร้อยละ 94.4 2) เด็กอายุ 9, 18, 30, 42 เดือน ได้รับการคัดกรองพัฒนาการครอบคลุม ร้อยละ 99.6 3) เด็กอายุ 9, 18, 30, 42 เดือน ที่ได้รับการคัดกรองทุกคน พบพัฒนาการสงสัยล่าช้าร้อยละ 27.4 4) เด็กที่พัฒนาการสงสัยล่าช้าได้รับการติดตามกระตุ้นพัฒนาการและประเมินซ้ำใน 30 วัน ร้อยละ 98.5 และที่เหนือกว่าเป้าหมายในเชิงผลลัพธ์

คือเกิดการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กในทุกช่วงอายุโดยผู้ปกครอง ครูผู้ดูแลเด็ก และ อสม. ซึ่งเป็นประชากรเป้าหมายกลุ่มใหญ่ จำนวนกว่า 3 ใน 4 ของกลุ่มเป้าหมายเด็กอายุ 0-5 ปี ในชุมชนที่นอกเหนือจาก 4 ช่วงอายุ ซึ่งจะถูกร่วมเพื่อรับการตรวจคัดกรองพัฒนาการโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับ ตำบลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 วิเคราะห์ผลลัพธ์ตามตัวชี้วัดความสำเร็จโครงการ

ลำดับ	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลงาน	
			จำนวน	ร้อยละเทียบเป้าหมาย
1	มีค่ากลางความสำเร็จในการขับเคลื่อนพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี โดยชุมชน	1 ชุด	1 ชุด	100
2	ครู ข ในตำบลเป้าหมายมีการดำเนินงานครอบคลุมภายใต้กิจกรรมสำคัญ ได้แก่			
2.1	การเฝ้าระวังพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี ในพื้นที่เป้าหมาย ดำเนินการ 77 ตำบล	77 ตำบล	77 ตำบล	100
2.1.1	จำนวนเด็ก 0-5 ปีที่ได้รับการเฝ้าระวัง ส่งเสริมและกระตุ้นพัฒนาการเด็ก โดยผู้ปกครองและครูผู้ดูแลเด็ก	6,593	6,565	99.6
2.1.2	เด็กอายุ 0-5 ปี มีพัฒนาการสมวัย	>ร้อยละ 85	6,197	94.4
2.1.3	เด็กอายุ 9, 18, 30, 42 เดือน ได้รับการคัดกรองพัฒนาการครอบคลุม	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90	6,565	99.6
2.1.4	เด็กอายุ 9, 18, 30, 42 เดือน ได้รับการคัดกรองทุกคน พบพัฒนาการสงสัยล่าช้า	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20	1,799	27.4
2.1.5	เด็กที่พัฒนาการสงสัยล่าช้าได้รับการติดตามกระตุ้นพัฒนาการและประเมินซ้ำใน 30 วัน	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	1,772	98.5
2.2	มีมาตรการทางสังคมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี	77 ตำบล	77 ตำบล	100
2.3	มีการจัดการเพื่อกระตุ้นพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี ในชุมชน	77 ตำบล	77 ตำบล	100
3	ชุมชนมีโครงการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี	77 ตำบล	77 ตำบล	100

6. เกิดนวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์ลานเล่น โดยภูมิปัญญาท้องถิ่น และครัวเรือนต้นแบบ ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ที่เกิดจากการระดมทรัพยากรทั้งทางสติปัญญา แรงงานฝีมือ และ วัสดุธรรมชาติที่มีในท้องถิ่นมาใช้ในการผลิต เป็น

นวัตกรรมที่ประหยัดและมีคุณค่าสามารถนำไป ใช้เผยแพร่และถ่ายทอดไปยังพื้นที่ชุมชนอื่นๆ เพื่อใช้ในการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการ เด็ก 0-5 ปี ต่อไปได้แสดงดังภาพ

7. เกิดการมีส่วนร่วมของเครือข่าย ผู้เกี่ยวข้องและประชาชนในชุมชน ในการระดม ทรัพยากรและงบประมาณระดับชุมชนมาใช้ในการ ดำเนินกิจกรรมที่นอกเหนือจากในส่วนที่

ศูนย์อนามัยสนับสนุน แต่ชุมชนเห็นประโยชน์ ร่วมกัน เช่น กองทุนสุขภาพระดับตำบล งบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แสดงดังภาพ

การอภิปรายผล

กระบวนการพัฒนาตำบลต้นแบบเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี โดยความร่วมมือของชุมชน พื้นที่เขตสุขภาพที่ 7 ด้วยการจัดการค่ากลางนี้เกิดขึ้นจากการประยุกต์ใช้กระบวนการจัดการค่ากลางที่ได้รับการเรียนรู้มาจาก นพ.อมร นนทสุต⁽⁴⁾ แต่เพื่อให้สามารถนำมาใช้ขับเคลื่อนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาในการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี โดยชุมชนมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดความยั่งยืนของ

การดำเนินงานและผลลัพธ์ และมีการดำเนินงานในชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน คณะผู้วิจัยจึงได้ออกแบบกระบวนการให้มีความเป็นไปได้และสามารถดำเนินงานได้จริงภายใต้บริบทศักยภาพ และความต้องการของแต่ละพื้นที่เป้าหมาย ซึ่งนอกจากผลในเชิงการพัฒนาระบบเฝ้าระวังให้เกิดขึ้นอย่างเข้มแข็งแล้ว สิ่งที่เป็นคุณค่าของกระบวนการพัฒนา คือ ก่อให้เกิดนวัตกรรมทั้งในรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน สิ่งประดิษฐ์ของเล่น ลานเล่น นิทาน ที่เกิด

จากภูมิปัญญาท้องถิ่นจากการระดมทรัพยากร ทั้ง บุคคล งบประมาณ และวัสดุที่มีในพื้นที่มาใช้ ซึ่งประหยัดและใช้ประโยชน์ได้จริงและ ประการสำคัญเกิดนวัตกรรมตำบลต้นแบบที่มีระบบเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนที่สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับพื้นที่อื่นได้ จากผลลัพธ์ของกระบวนการพัฒนาฯ พบว่า เด็ก 0-5 ปี มีพัฒนาการสมวัย ร้อยละ 94.4 พบเด็กที่สงสัยพัฒนาการสงสัยล่าช้าร้อยละ 27.4 ซึ่งแตกต่างจากศึกษาของสุจินดา สุขก่าเน็ด⁽⁷⁾ ที่ศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่นในการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กในชุมชน โดย อสม. พบว่า เด็กมีพัฒนาการสมวัย ร้อยละ 70.83 พบเด็กที่สงสัยพัฒนาการสงสัยล่าช้า ร้อยละ 29.17ตามลำดับ ซึ่งเกิดจากตัวผู้ประเมินที่แตกต่างกัน โดยในงานวิจัยครั้งนี้แกนนำ ครู ข ผู้ผ่านการพัฒนาศักยภาพในการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กด้วยคู่มือ DSPM ประกอบด้วย CPM, นักวิชาการศึกษาพยาบาลหรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบล ครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ซึ่งบางส่วนเคยผ่านการพัฒนาศักยภาพในการประเมินและคัดกรองพัฒนาการเด็กด้วยคู่มือ DSPM มาก่อนจึงทำให้มีความมั่นใจและมีทักษะในการประเมินพัฒนาการสามารถยืนยันผลการประเมินได้ชัดเจนที่ดีกว่า

ข้อจำกัดของงานวิจัย

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นการวิจัยในเชิงปริมาณไม่สามารถนำไปอ้างอิงประชากรในระดับประเทศได้ ดังนั้นการนำรูปแบบของการพัฒนาตำบลต้นแบบเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

0-5 ปี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน พื้นที่เขตสุขภาพที่ 7 ด้วยการจัดการค่ากลางนี้ไปใช้อาจจะไม่สะท้อนผลลัพธ์ด้านพัฒนาการเด็กในพื้นที่อื่นได้เช่นเดียวกันกับการศึกษานี้ ขึ้นกับบริบทของแต่ละพื้นที่

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์

1. การใช้ประโยชน์เชิงนโยบาย จากกระบวนการพัฒนาตำบลต้นแบบ ฯ ดังกล่าวได้ถูกนำไปประยุกต์ใช้จัดทำกรอบแนวทางการขับเคลื่อนและดำเนินกิจกรรมสำคัญภายใต้โครงการพัฒนาตำบลต้นแบบส่งเสริมเด็กอายุ 0-5 ปี เพื่อพัฒนาการสมวัย เติบโตอย่างมีคุณภาพ (Smart Kids 4.0) ซึ่งเป็นโครงการสำคัญระดับเขตสุขภาพที่ 7 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาอำเภอ/ตำบลต้นแบบที่มีการส่งเสริมเด็กอายุ 0-5 ปี มีพัฒนาการสมวัย สูงดีสมส่วน พื้นไม่ผุ และมีระดับสติปัญญาดี โดยขยายประชากรกลุ่มเป้าหมายการดำเนินงานเพื่อสร้างเสริมสุขภาพประชากรทั้งในกลุ่มหญิงวัยเจริญพันธุ์หญิงตั้งครรภ์ และเด็กอายุ 0-5 ปี ในพื้นที่ตำบล/อำเภอใหม่ 77 แห่ง ในพื้นที่เขตสุขภาพที่ 7 โดยได้รับสนับสนุนงบประมาณดำเนินโครงการจากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เขต 7 ขอนแก่น

2. การใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาวิจัยต่อไป ควรมีการวิจัยประเมินผลโครงการโดยใช้รูปแบบการเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพเพื่อสะท้อนประสิทธิผลของกระบวนการพัฒนาที่ชัดเจน

3. การนำกระบวนการพัฒนาตำบลต้นแบบ ฯ นี้ไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมในประชากรวัยอื่นๆ หรือในประเด็นปัญหาทั้งในเชิงการป้องกันและส่งเสริมสุขภาพในชุมชน

เอกสารอ้างอิง

1. Taphtean B. Tragoonwong P. “Early Childhood Care in Thailand”.Journal of Public Health and Development. 2007; 5(3): 117-128.
2. สุพัตรา บุญเจียม, วันเพ็ญ ศิวารมย์, เขาวรัตน์ รัตน์นันต์ และสิริมาพร นาศพัฒนา. สถานการณ์ พัฒนาการ เด็กปฐมวัยไทย เขตสุขภาพที่ 7. วารสารศูนย์อนามัยที่ 7 ขอนแก่น. 2558-2559; 8(1): 15-19.
3. Hfocus. นพ.อมร นนทสุต ผู้วางรากฐานงานสาธารณสุขมูลฐาน. [ข่าวออนไลน์] 2556 [อ้างเมื่อ 27 พฤษภาคม 2561].จาก<https://www.hfocus.org/content/2013/07/4026>
4. อมร นนทสุต. ค่ากลาง. เอกสารประกอบการอบรมวิทยากร “การใช้แผนที่ทางเดิน ยุทธศาสตร์และการจัดการค่ากลาง (ครู ก)” ระหว่างวันที่ 7 - 9 พฤศจิกายน 2559 ณ โรงแรมกรุงศรีริเวอร์ จังหวัด พระนครศรีอยุธยา.[เอกสารออนไลน์]. 2559. [อ้างเมื่อ 27พฤษภาคม 2561]. จาก <http://www.hpc.go.th/director/tambol/?module=!&file=meeting07112016.php#note5>
5. ศูนย์อนามัยที่ 7.วิดีโอเรื่อง พื้นที่ต้นแบบตำบลบูรณาการจัดการระบบเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 0 - 5 ปี ในชุมชน ด้วยคู่มือ DSPM โดยการจัดการค่ากลาง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพบ้านโคกไร่ ต.หนองกุง อ.แกดำ จ.มหาสารคาม. [สื่อออนไลน์]. 2559. [อ้างเมื่อ 27 พฤษภาคม 2561]. จาก <https://www.youtube.com/watch?v=sur0cXUulho>
6. กระทรวงสาธารณสุข.คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย. [เอกสารออนไลน์]. 2560. [อ้างเมื่อ 27พฤษภาคม 2561]. จาก http://nich.anamai.moph.go.th/download/2561/DSPM/DSPM60_V2.pdf
7. สุจินดา สุขกำเนิด.โครงการวิจัย การพัฒนาระบบเฝ้าระวัง และส่งเสริมพัฒนาการเด็ก โดยความร่วมมือของชุมชน. วารสารสุขภาพภาคประชาชน. 2560; 12(4): 16-27.